Gemeente Wassenaar

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer:	Z/22/66192
Documentnummer:	304597
Datum:	Dinsdag 14 juni 2022 / verzonden 14 juni 2022
Onderwerp:	Informatiebrief proces totstandkoming nieuw re-integratie en participatiebeleid
Bijlage(n):	1. Kwantitatieve evaluatie werk en inkomen 2019-2022 Wassenaar 2. Eerste bevindingen kwalitatieve evaluatie werk en inkomen 2019-2022

Geachte Raad,

In het kort
Het college biedt de raad deze informatiebrief aan om het proces van de totstandkoming van nieuw re-integratie en participatiebeleid te schetsen. Elementen voor nieuw beleid betreffen een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie, landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en een SWOT analyse. Ook de input van de Raad en input van inwoners en van de adviesraad Sociaal Domein en cliëntenraad zullen worden meegenomen. Omdat er in concept twee evaluaties gereed zijn, worden deze ter kennisname bijgevoegd als tussenproduct. Een aantal vraagstukken dat onderkend wordt leggen wij u na het zomerreces voor tijdens een commissie Mens & Maatschappij.

De gemeente Leidschendam-Voorburg voert de werkzaamheden van werk en inkomen ook uit voor de gemeenten Voorschoten en Wassenaar. Voor het nieuwe beleid trekken de drie gemeenten gezamenlijk op.

Participatiewet
Het re-integratie en participatiebeleid is de lokale vertaling van onder andere de Participatiewet, die in 2015 is ingevoerd. De Participatiewet heeft als doel dat meer mensen een baan vinden, ook voor diegenen met een afstand tot de arbeidsmarkt; iedereen doet mee. Inwoners die niet aan het werk kunnen, hebben recht op bestaanszekerheid. Bijvoorbeeld door middel van een bijstandsuitkering. Daarnaast stelt de wet dat iedere gemeente beleid maakt over het invullen van de tegenprestatie.

Het hebben en behouden van werk is belangrijk voor de zelfredzaamheid van inwoners. Naast inkomen draagt werk bij aan sociale contacten, eigenwaarde (‘ergens bij horen’) en het verhogen van de gezondheid[1]. Verschillende onderzoeken tonen aan dat kleine investeringen in re-integratie een grote gezondheidswinst kunnen opleveren[2]. Dit heeft niet alleen voordelen voor de bijstandsgerechtigde, maar ook voor het gezin. Meedoen in de maatschappij door middel van werk kan ook betekenen dat generationele armoede verbroken wordt. Werk en participatie zijn dus meer dan alleen inkomen en dagbesteding.

In opmars naar het huidige beleid in 2018 ervaarden veel gemeenten in Nederland, waaronder Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een substantieel tekort op de gebundelde uitkering (BUIG) vanuit het Rijk. Om dit tekort terug te dringen had het re-integratie en participatiebeleid 2019-2022 als doel bijstandsgerechtigden met een korte afstand (0-2 jaar) tot de arbeidsmarkt te begeleiden naar werk. Door de krapte op de arbeidsmarkt hebben inwoners die relatief makkelijk bemiddelbaar nu ook werk.

[1] https://sterkdoorwerk.nl/verhalen/interviews-werk-als-beste-zorg/
[2] https://cedris.nl/app/uploads/Het-Goud-van-de-Participatiesamenleving.pdf

Er is echter een groep cliënten die niet kan profiteren van de krapte op de arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben meerdere uitdagingen op het gebied van zelfredzaamheid. Ongeveer een derde van de inwoners met een bijstandsuitkering heeft te maken met psychische problemen. Ook ervaren cliënten problemen op lichamelijk gebied en op het gebied van taal. Daarnaast is de helft van de bijstandsgerechtigden ouder dan 50 jaar, waardoor het vinden van werk lastiger wordt. Soms is werk dus (nog) een stap te ver.

Beleidskaders
Binnen het sociaal domein zijn er twee beleidsplannen: het beleidsplan Sociaal Domein 2018-2021 "Iedereen doet mee" en het beleid voor de Participatiewet, het re-integratie en participatiebeleid 2019-2022. Er is apart beleid voor werk en inkomen door de samenwerkingsovereenkomst tussen Wassenaar, Voorschoten Leidschendam-Voorburg. Waar mogelijk zal een koppeling gemaakt met de herijking van het huidig beleidsplan Sociaal Domein 2018-2021.

Met het re-integratie en participatiebeleid zet de gemeente voor de komende jaren de ambities, kaders en doelen voor werk en inkomen neer. Het stuk is een leidraad voor ander beleid, zoals minima, handhaving en de nieuwe aanbesteding re-integratietrajecten.

Elementen nieuw beleid
Elementen voor nieuw beleid betreffen een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie, landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en een SWOT-analyse. Daarnaast zal ook de input van de Raad en input van inwoners en van de adviesraad Sociaal Domein worden meegewogen. Een korte beschrijving hiervan:

Evaluatie huidige beleid
Op dit moment wordt de evaluatie van het huidige beleid afgerond. De kwantitatieve evaluatie is te vinden in bijlage 2. Daarnaast voert een onafhankelijk onderzoeksbureau een kwalitatieve evaluatie uit voor de ontwikkeling van het beleid. Een eerste aanzet daartoe is te vinden in bijlage 3. De raad wordt geïnformeerd als de gehele kwalitatieve evaluatie beschikbaar is. Ook wordt de evaluatie gedeeld met andere belanghebbenden, zoals advies- en cliëntraden.

Landelijke ontwikkelingen
Via een aantal wetswijzigingen en nieuwe projecten tracht het Rijk nu en de komende jaren in te spelen op de krappe arbeidsmarkt, de kwetsbare groep werkzoekenden die hier niet van kan profiteren en het werken via de "menselijke maat", namelijk maatwerk en vriendelijke bejegening naar de cliënt.

Het huidige landelijke coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' stelt een aantal ambities op het gebied van werk en inkomen. Het kabinet is van plan de bijverdiengrenzen in de Participatiewet te verruimen. Ook wordt de kostendelersnorm verhoogd van 21 naar 27 jaar. Het kabinet wil samen met gemeenten aan de slag om mensen die langdurig in de bijstand zitten actief te benaderen en ondersteunen naar werk. Dit geldt ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die gebaat zijn bij begeleide participatie. Dit gebeurt op dit moment onder andere via het wetsvoorstel breed offensief waarmee de Participatiewet herzien wordt. Breed offensief is een brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Middels het actieplan *Dichterbij dan je denkt* tracht het Rijk op korte termijn de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken.

Regionale ontwikkelingen
Het Rijk heeft het afgelopen jaar steeds meer inhoudelijke opgaven, met bijbehorend budget, belegd bij de arbeidsmarktregio's. Voorbeelden hiervan zijn het regionaal mobiliteitsteam, de aanpak jeugdwerkloosheid en de aanpak voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit heeft dan ook voor extra uitstroom gezorgd. Elke gemeente moet volgens de SUWI-wetgeving onderdeel zijn van een arbeidsmarkt. Tijdens de coronacrisis is er vanuit de regio ingezet op om- en bijscholing om de mismatch tussen vraag en aanbod te verkleinen. De middelen die worden vrijgegeven zijn voornamelijk incidenteel van aard. Dit vormt dan ook een risico voor de continuïteit van de uitvoering van het beleid.

Lokale ontwikkelingen
Tijdens de looptijd van het huidige beleid hebben er significante ontwikkelingen plaatsgevonden die invloed hadden op de economie en daarmee op werk en inkomen. Ten eerste heeft de coronacrisis veel gevraagd van inwoners en de gemeentelijke organisatie. Zo steeg het aantal

bijstandsuitkeringen in de eerste maanden van de coronacrisis, maar zijn deze in het derde kwartaal van 2020 weer gedaald. Ondanks de daling, ziet de gemeente het aantal aanvragen Bijstand voor zelfstandigen (Bbz) stijgen. Dit heeft te maken met het aflopen van steunmaatregelen vanuit het Rijk zoals de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO) en de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) tijdens de coronacrisis. Daarmee zijn ondernemers een aparte kwetsbare doelgroep geworden.

Door de focus te leggen op bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, werd de groep bijstandsgerechtigden met een langere afstand tot de arbeidsmarkt relatief gezien steeds groter. Daarnaast werd duidelijk dat bijstandsgerechtigden vaak uitdagingen hebben op meerdere gebieden, naast werk en inkomen. Er is dan ook de afgelopen jaren extra ingezet op specifieke doelgroepen, in aanvulling op het huidige beleid. Voorbeelden hiervan zijn het inzetten van matchmakers statushouders en banenafspraak om de weg naar werk voor deze doelgroepen te bespoedigen. Daarnaast is er een leerwerkmakelaar aangenomen die de doelgroep jongeren extra begeleiding biedt naar participatie en het zoeken van werk. Deze extra inzet is mogelijk gemaakt door incidentele middelen vanuit het Rijk (corona herstelfonds) en incidentele middelen vanuit de regio.

In 2021-2022 is er door een participatieconsulent een onderzoek uitgevoerd naar 64 cliënten met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. In plaats van eens per jaar, zijn deze cliënten op vrijwillige basis intensief begeleid door de participatieconsulent. Intensievere begeleiding op deze groep cliënten heeft geleid tot een hogere participatie in de samenleving, een toename van vrijwilligers en zelfs uitstroom naar betaald werk. Daarnaast verbetert het ook het welbevinden en kunnen generationele problemen worden verholpen. Het vermindert ook de zorgkosten (zie aanleiding).

Acties en tijdspad
Bij de totstandkoming van nieuw re-integratie en participatiebeleid wordt het volgende tijdspad aangehouden. De evaluaties, als concept producten, zijn toegevoegd als bijlage bij deze brief.

Datum	Onderwerp
T/m juni 2022	Evalueren huidig beleid
Maart – september 2022	Input ophalen bij partners en advies- en cliëntraden
7 september	Bespreken inhoudelijke vraagstukken in commissievergadering M&M
September 2022	Verwerken input van de commissievergadering M&M
30 november 2022	Beleidsplan in commissie M&M
13 december 2022	Beleidsplan in raadsvergadering

Het college verwacht de raad hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en nodigt haar uit deze brief te bespreken in de commissie mens & maatschappij.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. H.I.P. Oppatja,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.